

Statistika v sociálním lékařství

---

7. seminář

STATISTIKA – definice

- ❑ věda studující **hromadné jevy**
- ❑ **jev** – výsledek pokusu n. pozorování
- ❑ věda, jejímž předmětem jsou **výsledky HROMADNÝCH POZOROVÁNÍ** → jejich sběr, analýza + využití pro rozhodování a předpovědi
- ❑ **Hromadné jevy**, kt. nelze před provedením pokusu n. pozorování zcela přesně předvídat → **HROMADNÉ NÁHODNÉ JEVY**

Pozn.: NÁHODY nelze vyloučit, ale lze je studovat exaktními metodami teorie pravděpodobnosti

---

STATISTIKA

Těžiště stat.metod spočívá v

- ❑ racionálním přístupu k řešení problému
- ❑ plánování výzkumu
- ❑ správné interpretaci a objektivizaci závěrů

Myšlení musí předcházet počítání !!!

Základem statistiky je **teorie pravděpodobnosti.**

Role STATISTIKY v medicíně

---

využití na úrovni:

- **populační** – úroveň a vývoj zdrav.situace;, odhad a hodnocení přínosu zdravotnických programů, důležitý nástroj při šetřeních zdrav.stavu populace a jeho determinant
  - **individuální** – stanovení správné diagnózy (mnoho kvalit.+kvantitat.údajů) + odhad prognózy
  - **medicínský výzkum** – ze stat. vychází moderní epidemiologické metody (příprava, realizace, interpretace i využití výsledků)
-

Role STATISTIKY v medicíně

- Medicína má **pravděpodobnostní** povahu → lidé jsou odlišní, podkladem medicínských rozhodnutí jsou biologické **variabilní znaky** – proto výsledky nelze předpovědět, vždy provázeny nejistotou (variabilita dat je důsledkem působení velkého počtu drobných náhodných vlivů)
- Statistické metody – studium a měření variability a zvládat nejistotu- **odhad míry nejistoty pomocí teorie pravděpodobnosti** a tak **závěry**(tj. induktivní úsudky) **objektivizovat**

Proto je výuka statistiky obsahem osnov všech lékařských fakult !!!

Výuka statistiky na LF

- ❑ Všude v Evropě, pregraduálně i postgraduálně (omezený časový prostor, stručná skripta)
  - ❑ Úvod do statistického myšlení, rozvoj logického a kritického myšlení, nejen vlastní technická stránka zpracování výsledků
  - ❑ **Myšlení musí předcházet počítání!**
  - ❑ Přínos pro všechny budoucí lékaře (nejen vědecké pracovníky) – schopnost pochopit a využít poznatky odborné literatury, jejich kritické zhodnocení, schopnost odlišit mezi domněnkou a validní, věrohodnou informací
-

Pohled do minulosti....

- **A. Bradford Hill** – *Principles of Medical Statistics* (1937) – učebnice statistiky pro celé generace britských lékařů, základna komunikace mezi lékaři a statistiky
  - Problém: technická a numerická stránka výpočtu. Jak to vypočítat?
  - **A současnost ...výpočetní technika** → co vypočítat a jak získané výsledky interpretovat?
    - pozitiva: rychle a spolehlivě lze zpracovat objemné soubory dat, náročnější metody
    - negativa: neinformovaný uživatel → nesmysly
-

Základní statistické pojmy

Od 30. let 20. století rozvoj teorie pravděpodobnosti a indukční statistiky

Základní a výběrový soubor

- **ZS:** souhrn prvků (osob, případů nemoci, pokusů), jejichž vlastnosti chceme poznat – *konečný* n. *nekonečný rozsah*
- **VS:** vybraná část ZS, kterou budeme skutečně zkoumat (měření, dotazníky, testy)

Vyčerpávající (úplné) vs. výběrové (neúplné) šetření

- Vyčerpávající – sledujeme všechny prvky ZS (př.sčítání lidu, PN..)
- Výběrové – vyšetříme pouze vybranou část ZS tzv. **výběr**

Výběr a ZS spojuje tzv. **statistická indukce** – **zobecnění** výsledků z výběru na celý ZS (usuzujeme-li induktivně z vlastností stat. jednotek VS na vlastnosti všech stat. jednotek ZS)

Objektivizujeme indukční závěry pomocí **teorie pravděpodobnosti**.(odhad míry nejistoty)

Náhodný výběr - typy výběrů

(náhodnost výběru je podmínkou správnosti statistické indukce).

---

podmínka reprezentativnosti (správnost induktivních závěrů závisí na tom, jak dobře reprezentuje výběr celý základní soubor)

Za náhodný považujeme výběr získaný postupem, který zaručuje, že každý prvek ZS má na začátku výběru stejnou pravděpodobnost, že bude vybrán.

1. **Prostý náhodný výběr** – losováním nebo pomocí tabulek
2. **Náhodný výběr mechanický** (systematický) – např. počáteční písmeno příjmení
3. **Náhodný výběr oblastní** (stratifikovaný) – rozdělení do oblastí, strat
4. **Párový výběr (mačování)** – např. k osobám s jistou vlastností (nemocí) osoby se stejnou vlastností a bez nemoci

Pozn.: reprezentativnost může být porušena i při sběru dat, např.

- *neúplné chybějící údaje*
- *nevhodně zvolené otázky*
- *nejednoznačnost odpovědi atd.*

Statistické šetření

Etapy statistického šetření

1. **Plán šetření** (předurčuje všechny ostatní etapy a použitelnost výsledků v praxi)
2. **Sběr dat**
3. **Popis a technické zpracování** (deskriptivní statistika)
4. **Rozbor, závěry a interpretace** (induktivní statistika)

J. W. Goethe: „Kdo splete první knoflík, ten se už pořádně nezapne“

Co nás čeká....

- *Deskriptivní statistika* – popis a technické zpracování dat (třídění, tabulky a grafy, statistické ukazatele)
  - *Induktivní statistika*
    1. Odhady parametrů ZS z výběrových charakteristik
    2. Testování statistických hypotéz
    3. Hodnocení závislostí – kvantitativních a kvalitativních veličin
-

Popis statistického souboru (deskriptivní statistika)

Základní metody deskriptivní statistiky (popis souboru):

Význam DS není v pouhém popisu, ale je to nezbytné východisko k usuzování z výběru na základní soubor (tj. indukci).

1. Třídění

cíl: uspořádat + zpřehlednit velký soubor dat

2. Prezentace dat

tabulky + grafy

cíl: znázornit rozložení četností sledovaných znaků

3. Statistické charakteristiky (ukazatele)

cíl: charakterizovat sledované znaky pomocí výstižných ukazatelů

Deskriptivní statistika - typy veličin

(*způsob popisu i třídění závisí na typu veličin*)

KVALITATIVNÍ (kategoriální) – **slovní** určení, *nelze měřit číselně*, lze pouze klasifikovat do různých kategorií (pohlaví, věk, ...)

1. **Nominální** – lze vyjádřit pouze slovně, nelze seřadit
  - a) **alternativní** – existují pouze 2 varianty (kuřák x nekuřák, muž x žena, ...)
  - b) **množné** – existují > 2 varianty (diagnózy, barva vlasů, ...)
2. **Ordinální** – lze je seřadit dle nějaké míry (ZŠ – SŠ – VŠ, silný – slabý kuřák – nekuřák)

KVANTITATIVNÍ – lze vyjádřit *pouze číselně* (jejich obměny charakterizovány polohou na číselné ose)

1. **Diskrétní** (nespojité) – nabývají oddělených hodnot, vyjádřeny celými čísly (počet cigaret, počet onemocnění)
  2. **Spojité** – jejich hodnoty na sebe plynule navazují, desetinná čísla (výška, hmotnost, ...)
v praxi lze spojité znaky převést na diskrétní
-

Statistické třídění

- **Rozdělení souboru dat do skupin** (tříd, kategorií, intervalů) **podle** předem určených **třídících znaků** → základem třídění je vymezení skupin
  - Podle počtu třídících znaků
    - tř. **jednostupňové** (→ jednoduchá tabulka)
    - tř. **vícestupňové** (kombinační) (→ kombinační tabulka)
  - Produktem třídění je tabulka **rozdělení (rozložení) četností**
-

Statistické třídění

- **Kvalitativní** veličiny – třídy vytvořeny již před sběrem dat
    - např.: pohlaví: muž, žena
    - vzdělání: ZŠ, SŠ, VŠ
    - kuřák: ano, ne
-

Statistické třídění

□ Kvantitativní veličiny

a) diskrétní (malý počet obměn) viz kvalit. veličiny -
př. počet dětí v rodině, počet vykouřených cigaret

b) spojité – nejjednodušší je seřazení hodnot dle velikosti (↑přehlednost, chyby)

- při větším počtu obměn: **redukce dat** (shrnutí do tříd, některé hodnoty spojujeme) – př. měření TK → mizí rozdíl mezi sp. a dis. veličinami, ztráta informací(citlivě!), ale usnadnění prezentace

Tříděním zjišťujeme zastoupení jednotlivých tříd (četnosti) –
absolutní, relativní, kumulativní

Třídění

a) Třídění **jednostupňové** – rozdělení souboru podle kuřáckých návyků

b) Třídění **dvoustupňové** – rozdělení souboru podle kuřáckých návyků a vzdělání

c) Třídění **třístupňové** – rozdělení souboru podle kuřáckých návyků, vzdělání a pohlaví

a

	CELKEM
Nekuřák	389
Slabý kuřák	274
Silný kuřák	261
CELKEM	924

b

	ZŠ	SŠ	VŠ	CELKEM
Nekuřák	269	74	46	389
Slabý kuřák	213	44	17	274
Silný kuřák	197	50	14	261
CELKEM	679	168	77	924

c

MUŽI	ZŠ	SŠ	VŠ	CELKEM
Nekuřák	130	39	27	196
Slabý kuřák	110	24	8	142
Silný kuřák	140	32	8	180
CELKEM	380	95	43	518

ŽENY	ZŠ	SŠ	VŠ	CELKEM
Nekuřák	139	35	19	193
Slabý kuřák	103	20	9	132
Silný kuřák	57	18	6	81
CELKEM	299	73	34	406

Statistické třídění

Obecná pravidla

- ❑ Zvolené intervaly musí pokrývat celou škálu naměřených hodnot
  - ❑ Středy intervalů – okrouhlá čísla
  - ❑ Horní hranice předcházejícího intervalu musí být $<$ než dolní hranice intervalu následujícího
  - ❑ Počet intervalů - obvykle 10 - 15
-

Statistické třídění – postup

- **Variační šíře** $/R/ = X_{\max} - X_{\min}$
  - **R se vydělí požadovaným počtem intervalů, zaokrouhlení** → délka intervalu (stejně dlouhé, ale i nestejně délky)
  - Středy intervalů (okrouhlá čísla)
  - Hranice intervalů – dolní hranice 1.intervalu je menší než $X_{\min}$, horní hr. posledního intervalu je větší než $X_{\max}$
  - Třídní /intervalová/ četnost – zastoupení jednotlivých tříd (četnosti) – absol., relat., kumulativní
-

Jak zvolit intervaly?

---

1. Počet intervalů (tříd)
2. Délka intervalů
3. Hranice intervalů

V úvahu se bere:

- počet dat (velikost souboru)
  - přesnost měření
  - výzkumný cíl
-

Statistické třídění

Tříděním zjišťujeme zastoupení jednotlivých tříd (četnosti)

Absolutní četnost – kolik z naměřených hodnot spadá do jednotlivých intervalů

Kumulativní četnost – součet všech předchozích intervalů
15 mužů (6 + 9) má $VC < 3,8$

Relativní četnost - % z celkového počtu měření
četnost 6 ..... 3% z 200

Kumulativní četnost – obdoba kumulativní četnosti v %

Grafy – tvar rozložení

Příklad: Navrhněte třídění VKP pro 200 zdravých mužů ve věku 40 – 50 let

---

1. **Variační šíře (rozpětí)** – od největší naměřené hodnoty odečteme nejmenší

$$6,59 - 3,08 = 3,51$$

2. **Stanovení počtu intervalů** – závisí na mnoha faktorech (velikost souboru, podrobnost,...)

3. **Délka intervalu** – rozpětí/ počet intervalů

$$3,51/10 = 0,351 \text{ délka 1 intervalu}$$

pravidlo: a) okrouhlé číslo

b) ne víc deset. míst než měřená veličina

zaokrouhlit na **0,40**

4. **Hranice intervalu** – počátek – od nejmenšího čísla 3,08 tj. 3,00
(otevřené v.s. uzavřené intervaly)

$$1. \text{ interval } 3,00 - 3,39 \quad \text{nebo} \quad <3,00 - 3,4)$$

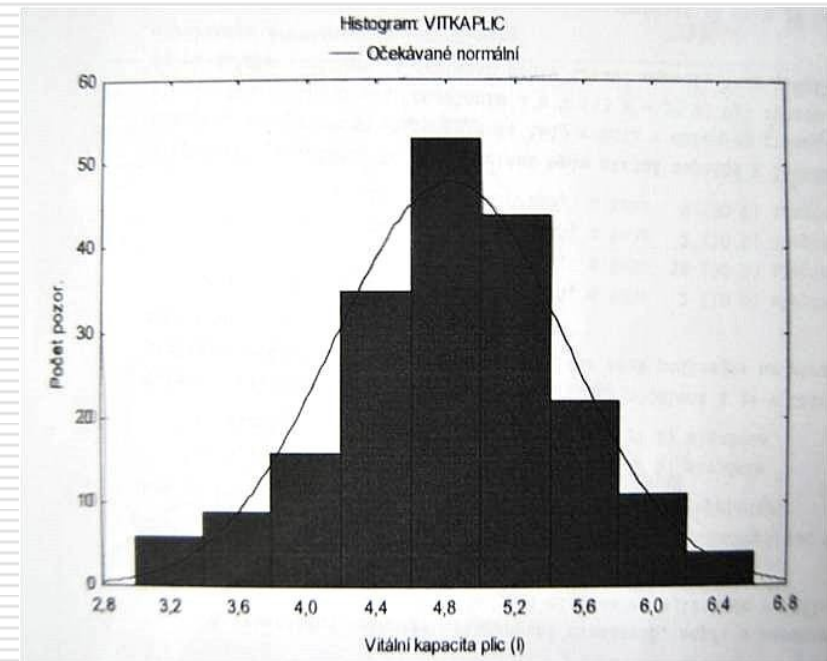
$$2. \text{ interval } 3,40 - 3,79 \quad <3,4 - 3,8)$$

Tabulka: Vitální kapacita plic

		Tabulka četnosti: VITKAPLIC			
OD	DO	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost
3,000000	<=x<3,400000	6	6	3,00000	3,0000
3,400000	<=x<3,800000	9	15	4,50000	7,5000
3,800000	<=x<4,200000	16	31	8,00000	15,5000
4,200000	<=x<4,600000	35	66	17,50000	33,0000
4,600000	<=x<5,000000	53	119	26,50000	59,5000
5,000000	<=x<5,400000	44	163	22,00000	81,5000
5,400000	<=x<5,800000	22	185	11,00000	92,5000
5,800000	<=x<6,200000	11	196	5,50000	98,0000
6,200000	<=x<6,600000	4	200	2,00000	100,0000
6,600000	<=x<7,000000	0	200	0,00000	100,0000
ChD		0	200	0,00000	100,0000

Popisné statistiky (Tabulka_vitální kapacita.sta)						
Proměnná	Průměr	Sm. odch.	Minimum	Maximum	N	Počet ChD
VITKAPLIC	4,825550	0,667008	3,080000	6,590000	200	0

Deskriptivní statistika

– **tabulky a grafy**

- TABULKY – výsledky třídění zapisujeme do tabulek rozdělení četností(vodorovné řádky- legenda, svislé sloupce- hlavička). *Zásady – skr. str. 10*
  - GRAFY – **jaké je rozložení** sledované veličiny? (*symetrické x asymetrické, jednovrcholové x vícevrcholové, U n. J rozložení..*)
    - **výběr vhodného ukazatele** pro popis souboru
-

Stupnici grafu volíme tak, aby celá
plocha grafu byla rovnoměrně zaplněna.

! Vhodná volba stupnic na osách x, y !

22 / CHAPTER 2

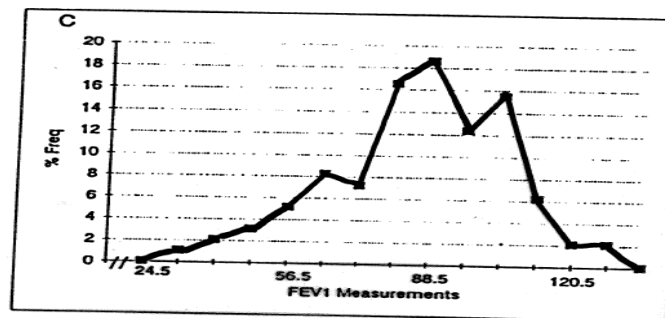
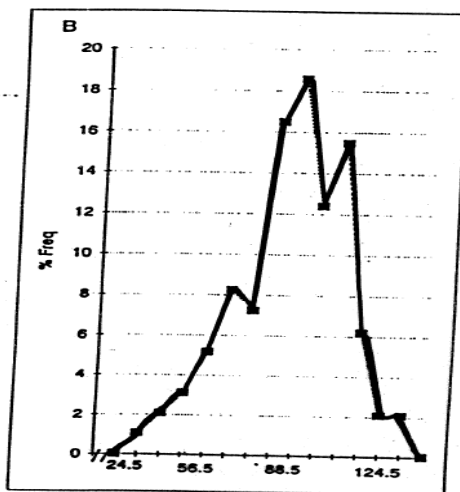
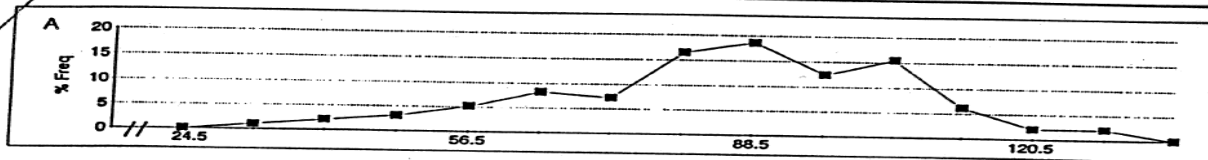
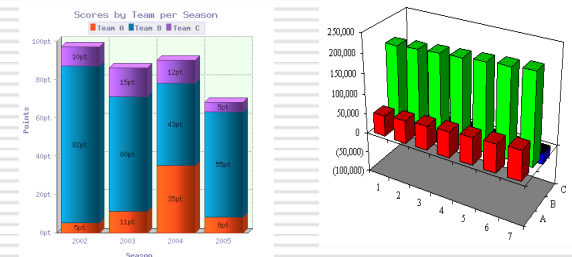

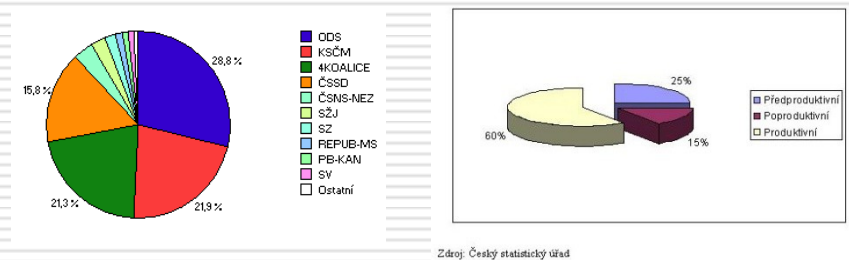
Figure 2-6. Effects of altering the relationship between the x- and y-axis.

Grafy - kvalitativní veličiny

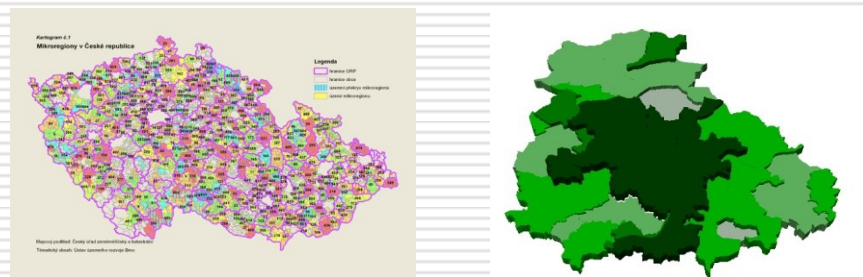
- Sloupcový graf (sloupce oddělené mezerou)

- Výšečový graf (struktura)

- Kartogram (regionální srovnání)

Grafy

- **Bodový graf** - východisko studia závislosti kvantitativních veličin – informace o typu, směru a síle závislosti

K prezentaci výsledků statistického třídění (kvant.veličin) se obvykle používají –

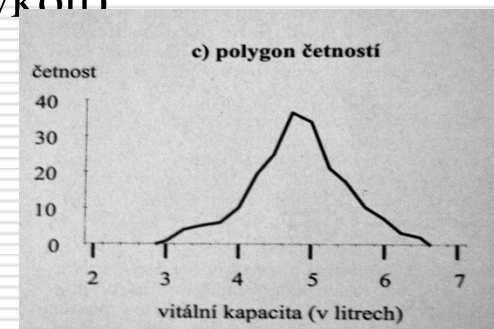
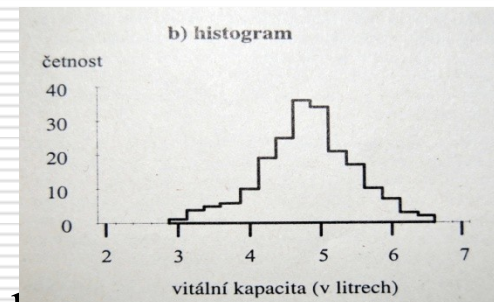
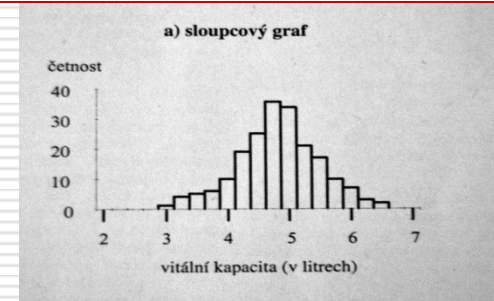
- **sloupcový graf**
- **histogram**
- **polygon četnosti**

(tj. grafy znázorňující rozdělení četností –skr. str.10-11))

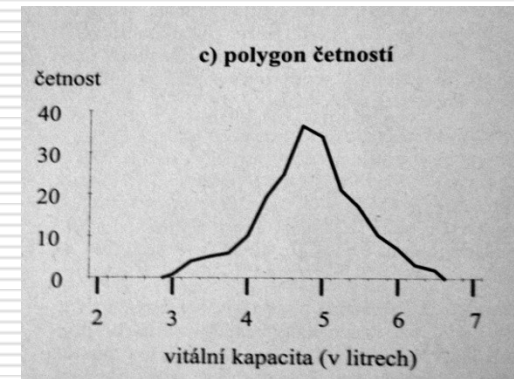
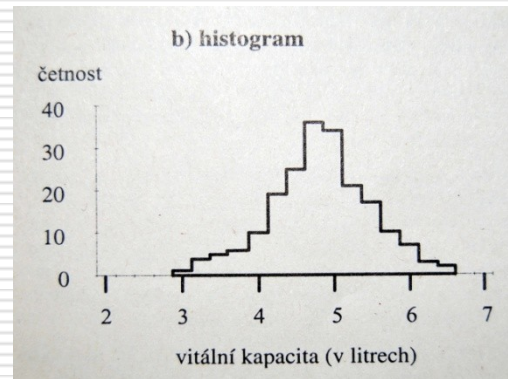
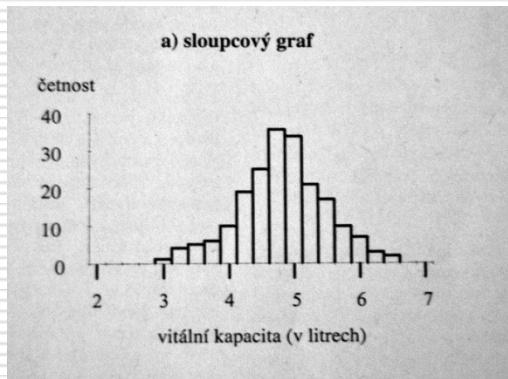

Kvantitativní veličiny

- ❑ **Sloupcový graf** (plošný graf)
- ❑ **Histogram** (pouze obrysy sloupců)
(spojnicový g.)
- ❑ **Polygon četností** (středky sloupců se spojí křivkou)
(spojnicový g.)

Grafy znázorňující frekvenci rozložení veličiny

osa **X** : naměřené hodnoty sledování veličiny

osa **Y** : četnost (abs. nebo v %) intervalů

Tvar rozložení četností:

- Symetrické x asymetrické
- Jednovrcholové x vícevrcholové
- Podoba s teoretickými modely rozložení četností

Statistické charakteristiky (ukazatele)

- **Kvalitativní veličiny** - relativní ukazatele – viz RS
- **Kvantitativní veličiny**
  - 1/ ukazatele polohy (střední hodnoty) - **aritmetický průměr**
    - **medián**
    - **modus**
    - **kvantil, percentil**

  - 2/ ukazatele variability - **rozpětí**
    - **rozptyl – směrodatná odchylka – variační koeficient**
    - **kvantily, percentily (nejméně dva)**
(*šikmost, špičatost*)

Volba ukazatele:

1. **Tvar (typ)rozložení (symetrické X asymetrické)**
  2. **Typ sledovaného znaku**
-

Statistické charakteristiky

Ukazatelé polohy i variability charakterizují rozdělení NV jak ve výběru (výběrové charakteristiky), tak v celém základním souboru (parametry).

- **Výběrové charakteristiky** – náhodné veličiny, jejichž hodnotu počítáme z dat výběrového souboru. Jejich hodnota se mění náhodně výběr od výběru.
  - **Parametry** základního souboru- pro daný ZS pevná čísla(neměnné konstanty), jejichž hodnotu neznáme
-

Ukazatele polohy (střední hodnoty)

Většina hodnot, kterých mohou NV nabývat , se **kupí kolem** nějakého **pevného bodu**, zpravidla kolem středu rozdělení četností. Tento bod charakterizuje polohu souboru na číselné ose a ukazatele vystihující tuto vlastnost se nazývají **ukazatele polohy** (střední hodnoty) .

Ukazatele polohy (střední hodnoty)

- **Aritmetický průměr(m)** – součet pozorovaných hodnot dělený počtem sledovaných jednotek
- **Medián(m_e)** – hodnota prostředního člena souboru, kt. je uspořádan podle velikosti (u sudého počtu – průměr ze dvou prostředních hodnot), dělí soubor dat uspořádaný dle velikosti na dvě stejné části . Pořadová charakteristika
- **Modus (m_o)** – hodnota nejčastější, pro daný soubor nejvíce typická, leží v modálním intervalu, lze i grafickou metodou
- **Kvantily** (obecný název)- pořadové charakteristiky, dělí soubor dat na části o stanovené velikosti(tj. kvanta).**Percentily**(kvanta uvedena v %), Percentil P_x – x pořadí percentilu, percentily dělí soubor uspořádaný dle velikosti na části obsahující 1% celk. počtu stat. jednotek.**Decily**
Medián = 5.decil a 50. percentil

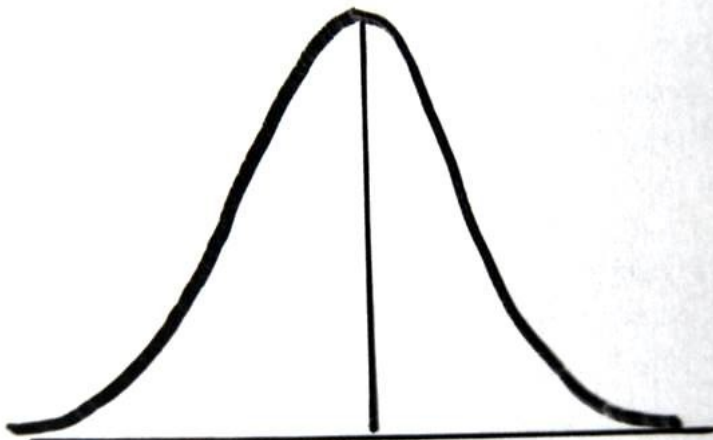
aritmetický průměr nemá smysl počítat u asymetrických rozložení (náchylný k extrémním hodnotám)

Rozložení hodnot

Symetrické/asymetrické rozložení hodnot

SYMETRICKÉ ROZLOŽENÍ

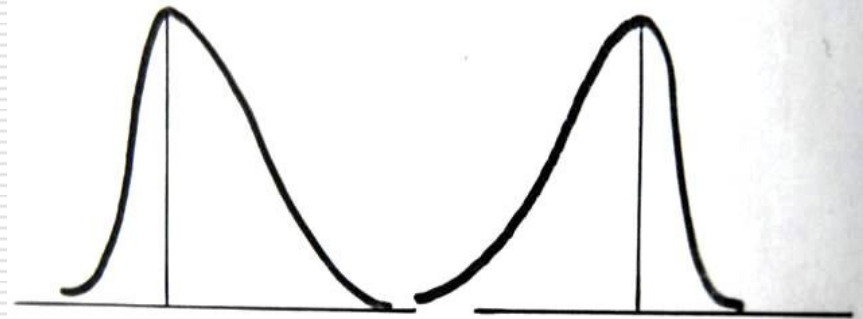

$$m = m_0 = m_2$$

ASYMETRICKÉ ROZLOŽENÍ

PRAVOSTR. ASYM.

LEVOSTR. ASYM.

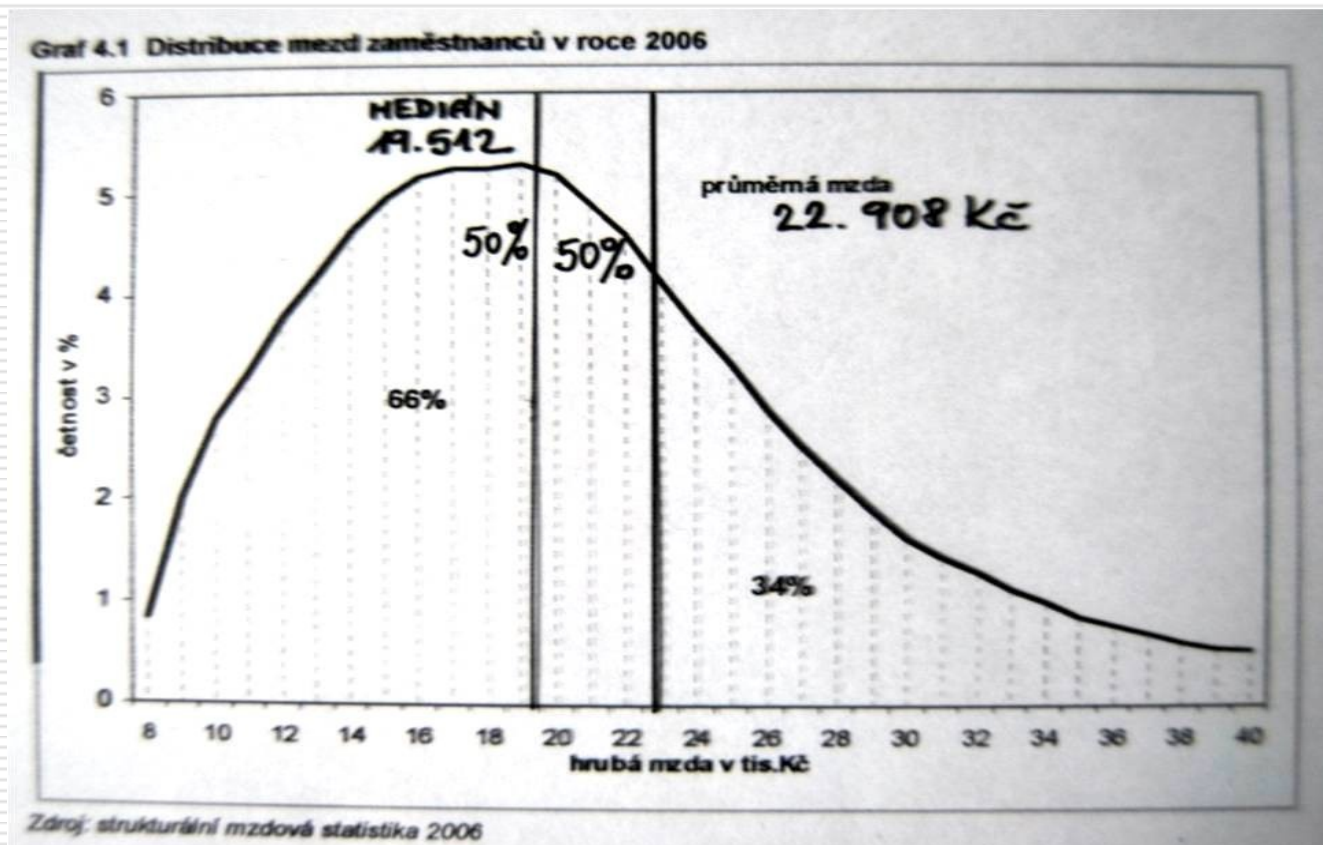

$$m_0 < m_2 < m$$

$$m < m_2 < m_0$$

Př.: distribuce mezd zaměstnanců 2006

Obr.

Ukazatele variability

- Další typická vlastnost NH je jejich **měnlivost** (tj. **variabilita**)- hodnoty NV *kolísají v určitém rozmezí* kolem *středních hodnot*.

Ukazatelé kvantifikující míru tohoto kolísání (rozptýlení) se nazývají **ukazatelé variability**.

- Nejběžněji užívané ukazatele variability:
    1. Variační šíře(rozpětí)
    2. Rozptyl
    3. Směrodatná odchylka
    4. Variační koeficient
-

Ukazatele variability

**Proč nestačí ukazatele střední hodnoty
k výstižnému popisu souboru dat?**

Př.: Počet onemocnění u 2 skupin pěti kojenců v 1. roce života

1. skupina: 3, 4, 5, 6, 7   **m=5**

2. skupina: 0, 4, 5, 6, 10   **m=5**

obě skupiny mají stejný aritmetický průměr, ale liší se kolísáním hodnot
– **VARIABILITOU**

Spolu se střední hodnotou by se měl uvádět **ukazatel variability**

Průměr: rozpětí, rozptyl, **směrodatná odchylka**, variační koeficient

Modus, medián: percentily

Ukazatele variability

Variční rozpětí (šíře): $R = X_{\max.} - X_{\min.}$ Pro N menší a rovno 10

Rozptyl : průměr čtverců odchylek jednotlivých pozorování od aritmetického průměru

S^2

$$S^2 = \frac{1}{n} \sum (x_i - m)^2$$

Směrodatná odchylka: odmocnina z rozptylu

S

$$S = \sqrt{S^2}$$

- ukazatel variability udávaný ve stejných jednotkách jako měřená veličina
- vypovídá o tom, o kolik se většina hodnot sledovaného znaku odchyluje od průměru

Výpočet rozptylu

Porodní délka 5 novorozenců (cm)

x_i	$x_i - m$	$(x_i - m)^2$
49	- 1,6	2,56
50	- 0,6	0,36
50	- 0,6	0,36
51	+ 0,4	0,16
53	+ 2,4	5,76
253	0,0	9,20

$$m = \frac{253}{5} = 50,6 \text{ cm}$$

$$s^2 = \frac{9,20}{5} = 1,84 \text{ (cm}^2\text{)}$$

$$s = \sqrt{1,84} = 1,36 \text{ cm}$$

$$v. k. = \frac{1,36}{50,6} \cdot 100 = 2,69 \%$$

↓
tzv. relativní ukazatel variability

Ukazatele variability

Variační koeficient - relativní ukazatel variability , bezrozměrná veličina

$$v.k. = \frac{s}{m} \cdot 100 \quad (\%)$$

- podíl směrodatné odchyly a průměru

Využití v.k. 1/ srovnání variability dvou či více souborů se značně odlišnými průměry

2/ srovnání variability znaků uváděných v různých měrných jednotkách

---

Využití variačního koeficientu

- 1) Je-li v. k. $\geq 50\%$, pak je soubor natolik nesourodý, že nemá smysl charakterizovat ho aritmetickým průměrem.
  - 2) Slouží ke srovnání variability 2 souborů, jejichž průměry se značně liší.
Př.: tělesná výška 3 letých a 18 letých chlapců
31 Ch **95,3 $\pm$ 4,4 cm**   **v.k. = 4,6 %**
181 Ch **173,4 $\pm$ 6,3 cm**   **v.k. = 3,6 %**
  - 3) Slouží ke srovnání variability znaků uváděných v různých jednotkách.
Př.: soubor 3 letých chlapců, tělesná výška (cm), hmotnost (kg)
výška   95,3 $\pm$ 4,4 cm   **v.k. = 4,6 %**
hmotnost   14,9 $\pm$ 1,7 kg   **v.k. = 11,4 %**
-

Směrodatná odchylka (standardní odchylka)

- významná v indukční statistice, jako výběrová charakteristika je východiskem pro odhad směr.odch. ZS
  - Cennou vlastností sm.odch.je její **schopnost vymezit hranice**, ve kterých se nachází **určité množství stat. jednotek** → cca platí (za předpokladu normálního rozdělení výběrového souboru), že
-

Směrodatná odchylka

- v intervalu $m \pm s$ leží **68 %** údajů
- v intervalu $m \pm 2s$ leží **95 %** údajů
- v intervalu $m \pm 3s$ leží **99,7%** údajů

Lze určit interval pro libovolně zvolený násobek směrodatné odchylky.

Ukazatele variability pro asymetrická rozložení četností

- **Variabilitu vyjadřujeme pomocí dvou kvantilů** – percentilů, decilů, **Kvantily** – pořadové ukazatele, které dělí soubor uspořádaný dle velikosti na části o stanovené velikosti (kvanta).
- Ve zdravotnické statistice – **percentily** (kvanta v procentech)
- Variabilita = určení intervalu, ve kterém se pohybuje 80% (P₁₀ – P₉₀), případně 50% (P₂₅ - P₇₅) pozorování.

Postup:

1. Určíme hodnotu pozorování, které představuje 10. percentil = dolní hranice intervalu
2. Určíme hodnotu pozorování, které představuje 90. percentil = horní hranice intervalu

$$P_x = n \cdot \frac{x}{100} + 1$$

Percentilové růstové grafy

Auxologie – obor, který se komplexně zabývá růstem a vývojem člověka.

- umožňují pediatrům a rodičům, aby podle návodu připojeného ke grafům průběžně hodnotili všechna základní růstová data dítěte od narození až do jeho osmnácti let (tělesná výška, tělesná hmotnost, obvod hlavy, obvod paže, ...)
  - Zároveň je grafy seznamují s **variabilitou** těchto základních antropometrických rozměrů pro každou věkovou skupinu chlapců a dívek současné české populace
  - Zcela snadno tak lze zjistit, kolik např. měří nejmenší děti (3. -10. percentil), jak vysoké jsou největší děti (90. – 97. percentil) a kolik měří dítě zcela průměrné (50. percentil).
-

Jaké charakteristiky použít? /dle typu rozložení/

□ **Symetrická rozložení**

- průměr

- směrodatná odchylka

□ **Asymetrická rozdělení**

- **modus, medián, 2 percentily**

(např. P_{10} P_{25} m_e P_{75} P_{90})

Transformace (např. logaritmická) – převede nesymetr. rozdělení na symetr., pak lze použít m a s

---

Úkol:

Máme soubor 200 hodnot VCP, které jsme naměřili ve výběru 200 mužů (40-50 let)...

$$\underline{n = 200, m = 4,824, s = 0,668}$$

Stanovte (pomocí směr.odchylky a průměru) hranice - tj. intervaly, ve kterých se nachází 68 %, 95% a téměř 100 % naměřených hodnot VCP. (na 2 desetinná místa)

Úkol:

Které percentily odpovídají
jednonásobku a dvojnásobku
směrodatné odchylky? (tj. intervaly
 $m \pm s$ a $m \pm 2s$ vyjádřete pomocí
percentilů.)
